

EFSA:n Advisory Forumin (AF) kokous

6-7.4.2022, Pariisi, myös etäyhteydet mahdollisia (olimme etänä)

Osallistujat Suomesta: Pia Mäkelä (1. päivä), Pirkko Tuominen (2. päivä)

Ranska isännöi kokousta ja Ranskan ministeriön edustaja toivotti alussa kokouksen edustajat tervetulleiksi ja ylisti EFSA:n toimintaa.

Kokous aloitettiin AF:n työryhmien edistymisraporteilla.

AF:n datan keruuryhmä esitteli työtään. Ryhmän puheenjohtaja korosti nykyisen IT-tekniikan nopean kehittymisen tuomia haasteita ja kerättävän datan monimutkaisuutta. Hän esitti uuden alaryhmän perustamista näiden asioiden pohdintaan. Myös muita alaryhmiä voitaisiin jatkossa perustaa. Ryhmä on kartoittanut seuraavien IT-työkalujen hyviä ja huonoja puolia: 'Business Rules Engine', 'Mapping tools', 'Data sampling at the point of collection'. Näiden osalta tunnistettiin yhteisiä ongelmia jäsenvaltioiden välillä ja myös uusia ratkaisukeinoja. Ryhmä kannattaa näiden työkalujen käyttöönottoa EFSAan lähetettävän datan osalta. Ryhmä jatkaa toimintaansa.

AF:n keskusteluryhmä kumppanuuksien tulevaisuudesta kertoi myös edistymisestään. Ryhmä on keskustellut kansallisten EFSA:n focal pointtien roolista kumppanuuksien edistämisessä ja tarkoitus on keskustella asiasta seuraavassa focal point -kokouksessa.

AF:n keskusteluryhmä focal pointtien tulevaisuudesta on aloittanut toimintansa ja ryhmä esitteli suunnitelmiaan. Tähtäimessä on monivuotiset ja joustavat tehtävät focal pointeille. Ryhmä raportoi seuraavassa kokouksessa keskustelujensa tuloksista.

EFSA:n päivitys läpinäkyvyysasetuksen toimeenpanosta: EFSA kertoi, että uusien IT-kanavien kautta tulee hyvin uusia tieteellisen arvioinnin hakemuksia. Myös dokumenttien julkisuuteen liittyviä pyyntöjä tulee entistä enemmän. EFSA:n uusi johtoryhmä (management board) aloittaa toimintansa heinäkuussa 2022. Myös EFSA:n viestintä ottaa enemmän vastuuta uuden lainsäädännön toimeenpanosta. Seuraavat tieteelliset paneelit nimetään 5 vuodeksi, nykyisen 3 vuoden sijasta.

EFSA antoi päivityksen SPIDO-hankkeesta ja kertoi kahdesta jo päättyneestä hankkeesta: tekoälyn käytöstä tietojen hallintaan ja uusien metodologioiden käytöstä (= NAM, erityisesti eläinkokeiden sijasta käytettävät menetelmät). EFSA on halukas käyttämään jatkossa tekoälyä apunaan riskinarvioinneissaan. Vuoden 2022 SPIDO-haut koskevat edelleen uusia NAM-menetelmiä, in vitro ADME-malleja ja niistä saatavan datan käyttöä.

Ensimmäisen päivän iltapäivä omistettiin pölyttäjäille eli EU:n pölyttäjiä koskevalla aloitteella. Siinä EFSA kertoi EU-tason toimista pölyttäjien suojelemisessa kemikaaleilta ja pölyttäjiä koskevien riskinarviointien ja datan keruun vahvistamisesta. EUn komission edustaja esitteli koko EU-aloitetta pölyttäjien suojelemiseksi. ECHA kertoi nykyisistä ohjeistaan biosidien arvioinnissa, joissa riskit pölyttäjille myös huomioidaan. Lopuksi Ranska esitteli seurantajärjestelmänsä ja tieteellisiä tutkimuksiaan pölyttäjien kemikaaliriskeistä. Yleisesti tunnustettiin pölyttäjien ensiarvoinen tärkeys koko ruokaketjulle ja luonnolle.

Seuraavana päivänä keskusteltiin EFSA:n viestintäkampanjoista, joista Ruokavirasto osallistuu EFSA:n kautta Choose Safe Food -kampanjaan. Muut kampanjat koskevat sikaruttoa ja kasvinterveyttä (2023 vuodelle). EFSA:ssa myös valmistaudutaan juhlimaan EFSA:n 20-vuotista taivalta.

Uusi EU FORA -avaus on valmisteilla.

EFSA:n tilauksesta tehtäviin kirjallisuuskatsaus-kuulutuksiin vastaamista on jatkettu 30.5. asti.

<https://etendering.ted.europa.eu/cft/cft-display.html?cftId=10566&locale=en> Vuoden 2021 kierros ei ollut suosittu, mutta jäsenmaiden toivotaan nyt osallistuvan aktiivisemmin.

EFSA ja jäsenmaat esittelivät käynnissä olevia töitä:

- Ranskalta (Contribution of a national phyto-pharmacovigilance scheme to risk governance - > tarvitaan systemaattisempaa valvontaa, erityisesti jälkimarkkinavalvontaa),
- Norjalta (Risk assessment of dioxins and dioxin-like PCBs in food in Norway -> VKM julkaisee engl.kielisen raportin 11.5.2022 www.vkm.no – erityisesti kala, kalaöljy, poronliha, muista vain niukasti dataa. NL olisi toivonut laajemman vaaravalikoiman analysointia ja total diet study -tutkimusta -> Kansallinen näkökulma tärkeämpi: Norjan esiin nostamista tuotteista menee 95 % vientiin ja siinä dioksiininkaltaiset ovat merkittävä näkökulma. Käynnissä on useita erilaisia kalastustuotteita koskevia arvioita, joihin on liitetty erilaisia näkökulmia, esim. kestävä kehitys ja hyvinvointi. -> Toivottiin EFSA:ta kalateemaesitystä.)
- ja Kyprokselta (The upgrade of the dietary exposure assessment model “ImproRisk”: the role of EFSA and other stakeholders).
- EFSA nosti listoilta esiin vielä Ranskan (Opinion on the review of the relevance classification for the metabolite ESA of S-metolachlor in water intended for human consumption), Ruotsin (Microbiological spoilage of food - a risk profile) ja Espanjan (Prospective studies for chemical hazards; Prospective studies for biological hazards) suunnitelmat.

Käytiin läpi EFSA:n tiedekomitean ohjelma 2022-2024.

Esiteltiin One Health European Joint Programme (EJP, <https://onehealth.ejp.eu/>) ja siihen kiinteästi liittyvät JIP ja MATRIX EU:n tukeman tieteellisen tutkimuksen osalta. Suomesta Ruokavirasto on mukana EJP:ssä ja vielä erikseen MATRIX-projektissa. Nostettiin MedVetNetin suuri merkitys tällä alalla. – Hollanti kritisoi ajan käyttämistä OHEJPin esittelyyn, koska aika pitäisi käyttää enemmän EFSA:n tekemisiin.

EFSA:n valmistelee yhteisen terveyden nimissä 3. maista tulevien patogeenien EU:lla aiheuttamien uhkien seurantajärjestelmää, johon EFSA antaa tieteellistä ja teknistä apua. Ensimmäisenä vuorossa eläimistä saatavat zoonootit.

Jäsenmaissa on konkreettinen huoli rehun saatavuudesta Ukrainan sodan ja Venäjän pakotteiden johdosta. Nyt on jo noussut pelko kriteerit-täyttämättömän tuonnin lisääntymisestä 3. maista. Espanja ja Portugali ovat jo tuoneet pestisideille asetetut raja-arvot ylittäviä eriä maissia, auringonkukan siemeniä ja rapsia Etelä-Amerikasta vedoten poikkeusoloihin. Näistä tehdään kunnollinen riskinarviointi, jonka tulokset ja riskinhallinnan toimintamahdollisuudet jaetaan kaikille jäsenmaille. EFSA:lle tulossa mandaatti ohjeistaa tässä asiassa.

Pikaesitykset:

- Tanska kertoi lyhyesti PFOS-tuloksista, joihin muidenkin kannattaa kiinnittää huomiota ja varautua median kiinnostukseen. PFOS on Tanskassa kasvava keskustelunaihe: palokuntien harjoittelupaikoissa on todettu suuret pitoisuudet maastossa ja vesistöissä, joista voivat siirtyä mm. lihaan ja kaloihin, ihmiset myös uivat näissä paikoissa.
- Ruotsi kiitti EFSAa Pohjoismaiden pyynnöstä tehdystä sokerinkäyttöarviosta.
<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7074>
- Hollanti nosti esiin kontaminantit kaloissa

Brysselissä 22.-24.6.2022 EFSA, ECDC, EEA, ECHA, EMA ja JRC järjestävät EU-konferenssin HEALTH-ENVIRONMENT-SOCIETY aiheena kestävätkä ruokajärjestelmät, joita tarkastellaan yhteisen terveyden ja yhteisen ympäristön ja riskinarviointitieteiden näkökulmasta.

<https://www.one2022.eu/>

Riskinarvioijien ja rahoittajien yhteistapaaminen RARA järjestetään 7.12.2022 Berliinissä.

<https://www.efsa.europa.eu/en/events/risk-assessment-research-assembly-rara-berlin-december-2022>

Seuraavat vuoden 2022 AF-kokoukset: 8.-9.6. Teamsissa, 25.-26.10. Prahassa ja 6.12. Berliinissä.